

**Використання інноваційних
технологій для самовдосконалення
майбутніх вихователів закладів
дошкільної освіти в професійній
діяльності**

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

**Використання інноваційних
технологій для самовдосконалення
майбутніх вихователів закладів
дошкільної освіти в професійній
діяльності**

Посібник
для студентів спеціальності «Дошкільна освіта»,
викладачів педагогічних коледжів і університетів
та працівників закладів дошкільної освіти

Чернігів 2019

УДК 378.14.032

Рецензенти:

Кошель А. П. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Олексієнко В. В. – директор закладу дошкільної освіти №26 м. Чернігова

Кошель В. М., Юрченко Н. В.

Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та працівників закладів дошкільної освіти / В. М. Кошель, Н. В. Юрченко – Чернігів: ФОП Баликіна О. В., 2019 – 146 с.

У посібнику проаналізовано загальні інноваційні тенденції в контексті євроінтеграційних і глобалізаційних світових процесів у сфері вищої, зокрема й педагогічної, освіти. Посібник адресовано студентам спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам педагогічних коледжів і університетів, керівникам, методистам та вихователям закладів дошкільної освіти.

© Кошель В. М., 2019р.

© Юрченко Н. В. 2019р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1. Українська вища освіта в дискурсі глобалізаційних процесів.....	9
1.2. Інноваційність у сучасному освітньому просторі...	14
1.3. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти.....	18
1.4. Особливості застосування інноваційних педагогічних технологій в фаховій підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.....	22
1.5. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.....	32
РОЗДІЛ II. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	36
2.1. Предметно-орієнтовані технології.....	36
2.2. Особистісно-орієнтовані освітні технології в ЗВО.	40
2.3. Партнерські технології (технологія співпраці).....	44
2.4. Організація проблемного навчання.....	47
2.5. Види інтенсивних технологій.....	51
2.6. Особливості застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності.....	54
2.7. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання.....	62
РОЗДІЛ III. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	65
3.1. Групова робота студентів. Інноваційні методи навчання в ЗВО (групові тренінги, мозкова атака, метод синектики, метод вільних асоціацій, метод кейсів тощо)....	65
3.2. Технології розвитку критичного мислення.....	70
3.3. Методика проведення дидактичних ігор у контексті педагогічних інновацій.....	74
3.4. Синанон-метод як засіб підготовки до професійної діяльності в системі «Людина-людина»	79
3.5. Мікровикладання, як іноваційний метод навчання студентів магістратури в ЗВО.....	83
3.6. Процес функціонування педагогічних технологій...	84
3.7. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт.....	87
РОЗДІЛ IV. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗВО.....	92
4.1 Перспективи та проблеми впровадження нових педагогічних технологій у сучасній освіті.....	92
4.2. Методичні рекомендації щодо формування готовності до інноваційної діяльності вихователів ЗДО.....	94
4.3. Діагностичний інструментарій виявлення готовності вихователів ЗДО до інноваційної діяльності.....	10
	2
4.4. Зразки різних форм методичного навчання щодо формування інноваційної компетентності вихователів ЗДО.	11
	6
ЛІТЕРАТУРА.....	14
	3

ВСТУП

Модернізація системи освіти, як це визначено в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, спрямовується на забезпечення розвитку і соціалізації дітей і молоді, виховання особистості, здатної орієнтуватися в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовленої до життя і праці в суспільстві. Водночас держава визнає одну з найважливіших умов модернізації освіти – підготовку і професійне вдосконалення педагогічних кадрів. Модернізація системи освіти як це визначено в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, в річищі світових тенденцій глобалізації й інтеграції та зміни світоглядної парадигми вимагають висококваліфікованого, конкурентоспроможного педагога. Відповідно зростають вимоги до професійної підготовки і майбутніх вихователів задля забезпечення гармонійного розвитку дітей дошкільного віку.

До стратегічних цілей освітньої політики в Україні зараховують розвиток наукової та інноваційної діяльності, підвищення якості освіти на інноваційній основі. Це передбачає зосередження зусиль на створенні ефективної системи методологічного, науково-методичного супроводу модернізації освіти, прогнозуванні тенденцій інноваційного розвитку з використанням результатів моніторингових досліджень; генеруванні інноваційних ідей, їх визначенні, відборі та забезпеченні впровадження; формуванні відкритої інформаційно-аналітичної бази новацій у всіх підсистемах освіти. Цьому слугуватиме створення системи мотивацій, стимулювання та заохочення інноваційної діяльності у сфері

освіти; розроблення системи нівелювання негативних наслідків інноваційної діяльності.

У нормативних документах (Закони «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону дитинства»); Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття); Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Концепція педагогічної освіти; Указ Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки»; Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні; Біла книга національної освіти України) означено напрями та шляхи підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю. Їх спрямовано на підвищення престижу та соціального статусу, забезпечення умов для професійного і культурного зростання вихователів дітей дошкільного віку.

У фундаментальних дослідженнях учених (О. Бондар, І. Зязюна, Н. Ничкало, С. Сисоєвої, К. Щербакової та ін.) пріоритетною визнано підготовку педагогічних кадрів вищого рівня якості, спроможних оптимально адаптуватися до швидкоплинних змін у змісті професійної діяльності, оволодівати уміннями самостійно опановувати професійні знання, збагачувати професійний досвід, використовуючи інноваційні технології (далі ІТ) в освітньому процесі.

На підставі результатів аналізу наукових джерел виявлено, що підготовка вихователів до застосування ІТ у закладах дошкільної освіти (далі ЗДО) ще не стала предметом спеціального наукового дослідження. Окремі аспекти проблеми розглядали в наукових працях Л. Артемова, Л. Батліна, Г. Беленька, О. Кононко, Н. Лисенко та ін.

Особливості різнорівневої підготовки майбутніх вихователів ЗДО проаналізовано в працях Н. Гавриш,

Л. Кідіної, Л. Козак, Ю. Косенко, Т. Поніманської та ін., у яких визначено змістовий (теоретичний і практичний) складник, педагогічні умови, інноваційні форми та методи професійної підготовки майбутніх фахівців ДО.

У дисертаційних роботах розглядали підготовку педагогічних кадрів до використання інноваційних педагогічних технологій А. Будас, Л. Ващенко, Т. Демиденко, О. Шапран та ін. Згадані вище наукові розвідки є безсумнівним внеском у вирішення проблеми дослідження, проте у них не обґрунтовувалося поняття готовності майбутніх вихователів до застосування ІТ у професійній діяльності з урахуванням її специфіки ЗДО.

Актуальність обраної проблеми зумовлена низкою об'єктивних суперечностей у сучасній педагогічній теорії й практиці. А саме: посиленням уваги суспільства до впровадження ІТ у освітній процес ЗДО і відсутністю дотичних наукових досліджень; зростанням вимог до якості підготовки вихователів дітей дошкільного віку закладів та реальним рівнем їхньої професійної компетентності; запитом соціуму на педагога, здатного впроваджувати ІТ в професійну діяльність і реальним станом педагогічного процесу в умовах мінливості змісту та спрямованості дошкільної освіти (далі ДО); невідповідністю між реаліями змісту професійної підготовки вихователів у закладах вищої освіти (ЗВО) України й вимогами до їхньої компетентності в ЗДО.

З урахуванням актуальності досліджуваної проблеми, означених вище суперечностей та необхідність їх розв'язання обрано назву посібника: «Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності».

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Українська вища освіта в дискурсі глобалізаційних процесів

Суттєві зміни в галузі вищої освіти потребують перегляду підготовки майбутніх вихователів ЗДО. Досягненню успіхів у фаховій підготовці випускників ЗВО сприятиме ґрунтовне вивчення, творче освоєння та впровадження в педагогічну практику надбань вітчизняної та світової педагогічної думки. Цей процес вимагає перегляду як об'єктивних, так і суб'єктивних позицій, методологічних орієнтирів у сучасній психолого-педагогічній науці та практиці підготовки випускників ЗВО до професійної діяльності, що дає можливість означити концептуальні засади, на яких можна удосконалити підготовку вихователів ЗДО, зокрема, підготувати їх до застосування ІТ у професійній діяльності.

Зміна динаміки і змістовних ліній сучасного історичного поступу зумовили потребу в модернізації професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного фахівця. Серед об'єктивних передумов цього процесу можна виокремити такі:

1) глобалізаційні зміни (глобалізація, становлення інформаційного суспільства, світова динаміка і нова екологічна епоха, локальні конфлікти і потреба формування «громадянина світу», полікультурного виховання тощо);

2) внутрішні зміни (становлення державності, демократичні, ринкові перетворення, зміна духовно-морального клімату, загострення соціальних проблем, зокрема, бідності, демографії, екології).

До суб'єктивних чинників належать:

а) зміна ідеологічної парадигми розвитку;

б) зміна співвідношення раціонального та ірраціонального знання (науки і релігії);

в) змістовне оновлення системи гуманітарного знання (філософія, політологія, соціологія);

г) зміна загальнонаукової (природничої) картини світу.

Розвиток вищезазначених тенденцій висуває низку нових вимог до реформування вітчизняної (як і в інших країнах) вищої освіти, зокрема:

а) формування нової етики і норм поведінки та діяльності в інформаційно-глобальному світі, усвідомлення особистої відповідальності за можливість продовження буття на планеті, використання безпечних для здоров'я технологій;

б) формування у молоді інноваційної орієнтації з урахуванням необхідності подолання потенційно небезпечного розриву між двома сучасними цивілізаціями – науково-технічною і суспільно-гуманістичною;

в) поглиблене вивчення причин, засад і тенденцій сучасного цивілізаційного поступу, прав і обов'язків громадянина демократичної держави, засвоєння навичок співжиття в об'єднаному глобалізованому світі з усуненими бар'єрами для вільного руху капіталів, товарів і робочої сили;

г) загострення екологічної, демографічної, енергетичної та інших глобальних криз, що загрожують не тільки прогресу людства, а й його існуванню;

г) поглиблення розриву між успадкованими (генетичними) програмами поведінки і вимогами життя в демократичних суспільствах;

д) формування відкритого світового ринку, де домінують ті країни, котрі перетворили освіту в національний пріоритет;

е) перехід до інформаційної стадії соціального розвитку з розвиненим демократичним устроєм, де формування в системі освіти автономних і креативних особистостей стає нагальною необхідністю;

є) істотне заміщення рухомими зображеннями та звуками необхідних для традиційного текстового навчання каналів інформації, що виявляється у відсутності серед молоді прагнення до читання, оскільки це швидко її втомлює.

Освіта як жодна інша сфера суспільного життя та галузей економіки потребує інноваційного розвитку. Нові комп'ютерні технології, як показує досвід провідних університетів світу, – це основа успішності та конкурентоспроможності вищого навчального закладу (найбільш «просунуті» технології управління називають «хмарними» платформами). На думку експертів, велику роль у формуванні та осучасненні вишів (і, відповідно, у зацікавленні кадрів роботою) мають зіграти саме нові сучасні технології, алгоритм яких, як стверджують знавці цих технологій, – « $1+1=3$ ». Завдяки цим технологіям комунікації між університетом, студентами, викладачами, а також бізнесом піднімаються на порядок вище. Тому для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної освіти поруч з друкованими джерелами мають бути використані сучасні інформаційні технології, проведена широка комп'ютеризація освітнього процесу.

Зазначимо й таке: під впливом глобалізації та євроінтеграції українська освіта підтягується під один спрощений стандарт, і як наслідок відбувається усереднення, спрощення, «прискорення» освітніх процесів.

Всупереч об'єктивним суспільним закономірностям формується не стільки освітній, скільки ознайомлювальний рівень.

Сьогодні інновації у вищій школі розуміються не стільки як реалізація в освіті антропологічних і філософських концепцій людини і культури, що було характерно для другої половини минулого століття, скільки як відповідь на виклики часу, враховуючи вимоги ринкової економіки й процеси входження України в європейську світову спільноту. Причиною цього є також й переважно індустріальна модель вітчизняної економіки, застаріла або недостатньо реорганізована система освіти, відсутність стратегії формування особистості інформаційної доби.

Чи не найоптимальніше шляхи реформування освіти в Україні відповідно до завдань ринкового, демократичного суспільного розвитку та глобалізованого світу були визначені у Державній програмі «Освіта. Україна XXI століття.» та «Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті».

Нагадаємо, що наріжними каменями цих програм були орієнтація на інтегральні курси, пошук принципово нових підходів до структурування знань як засобу професійної підготовки і формування особистості. Щоправда, різнопланові настанови щодо модернізації освітньої політики, які містяться в цих документах, мають скоріше абстрактний, ніж прикладний характер. Вони із-за низки об'єктивних обставин і суб'єктивних причин (ідейно-ментальних,

організаційних, фінансових та інших) залишаються невітленими в соціальні практики і навряд чи будуть реалізовані.

Не спростовуючи усіх інновацій, певних позитивних зрушень в освіті України, зокрема, й через запровадження в освітню практику найкращого світового досвіду, маємо все ж насамперед спиратися на власну національну систему освіти, традиційні цінності педагогіки і виховання, продовжувати їх у принципово інших соціально-економічних умовах. Принцип національної спрямованості, національного самовизначення, що підкреслює органічний зв'язок освіти з національною історією, традиціями, її роль у збереженні та збагаченні культури українського народу, має бути серед вихідних принципів реформування освітньої системи України. Вища школа повинна органічно поєднувати логіку головних вимірів освіти та виховання: загальнолюдський, етнонаціональний, на рівні певного етносу й окремої людини.

Тому особливе значення серед вихідних принципів удосконалення освіти України має принцип національної спрямованості, національного самовизначення, що підкреслює органічний зв'язок освіти з національною історією, традиціями, її роль у збереженні та збагаченні культури українського народу, формуванні національної ідентичності. Вища школа переоплаває два зустрічних потоки – збагачення національного загальнолюдським і, навпаки, загальнолюдського – національним.

Отже, глобалізація ставить перед освітою взагалі та перед національними освітніми системами, зокрема, низку проблем, котрі потребують якнайшвидшої реакції як на рівні держави, так і на рівні інституцій громадянського суспільства. Відповідь на них має стати лейтмотивом

реформування вітчизняної освітньої галузі. Ключова позиція реформування – не уніфікація вищої освіти, а широкий доступ до багатоманітності освітніх, наукових і культурних надбань інших країн, глибоке поєднання освітньої і наукової діяльності.

Йдеться про нову філософію освіти і науки, навчання і виховання, про нові підходи, цілі і пріоритети, тобто про нову парадигму розвитку вищої школи.

Як потужна соціальна інституція освіта може й повинна формувати духовно-інтелектуальний потенціал нації-держави як запоруку її науково-технологічного та соціально-економічного розвитку.

1.2. Інноваційність у сучасному освітньому просторі

Терміни «традиційне (нормативне) навчання» та «інноваційне навчання» запропоновані групою вчених у доповіді Римському клубу (1978), який звернув увагу світової наукової громадськості на неадекватність принципів традиційного навчання вимогам сучасного суспільства до особистості, її пізнавальних можливостей. Інноваційне навчання орієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми.

Інноваційне навчання – це навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. «Система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її

інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини» (за І. Зязюном).

Пріоритетними завданнями сучасної освіти є навчання: навчатися; працювати; співіснувати; жити.

Навчання навчатися полягає у виробленні вміння оволодівати та оперувати найрізноманітнішою інформацією.

Навчання працювати – здатність ефективно оволодівати професійними навичками, вміння знаходити вихід з найнепередбачуваніших ситуацій, співпрацювати в колективі.

Навчання співіснувати – розвиток таланту до налагодження соціальних, дружніх та родинних стосунків.

Навчання жити – формування у молодій людини цілісного світогляду і світосприйняття, прагнення до духовної зрілості, бути відповідальним за себе, усвідомлювати відповідальність за долю людства.

Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдосконалення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти.

У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери.

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану.

Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог.

На сучасному етапі запорукою успіху майбутніх фахівців. Для більш результативного навчання виправдане застосування принципу наочності (використання таблиць, схем і т.д.), який може реалізуватися, на нашу думку, за допомогою комп'ютера. Таким чином викладач оптимізує та урізноманітнює процес вивчення мови. Завдяки впровадженню комп'ютера в освітній процес, пропагується свобода індивідуального вибору та вимагається відповідальне ставлення студента до власного навчання; розвивається інтелект студента як діалогізм свідомості через залучення до діалогу культур та поколінь; навчання у співробітництві, що робить акцент на необхідності розвитку індивідуальної відповідальності та комунікативних навичок для виконання спільного завдання й досягнення спільної мети; підвищення пізнавальної активності за допомогою використання проблемних ситуацій і формування мотивації студента; формування розумових дій з чітким поділом на етапи. Отже, інновації у вищій школі передбачають:

- 1) організацію науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти;
- 2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері;
- 3) організація і проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання гуманітарних дисциплін у непрофільному ЗВО. Крім того, у ЗВО України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального

процесу й оцінки знань студентів. Головна мета – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, а також створення умов для здорової конкуренції.

Інновації у педагогіці пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами. Під інноваціями розуміють нововведення в педагогічній системі, поліпшення, удосконалення ходу й результату педагогічного процесу.

Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому. Нововведення як педагогічне поняття означає введення нового в навчально-виховну, освітню діяльність. Це може бути використання нових методів, способів дій, засобів, нових концепцій, нових навчальних програм, засобів виховання тощо.

Педагогічне нововведення означає зміни, спрямовані на покращення і розвиток виховання й освіти.

К. Ангеловські виділяє, що для певної класифікації потрібно враховувати такі критерії:

- 1) сферу, галузь, в якій здійснюються нововведення в:
 - а) змісті освіти;
 - б) технології;
 - в) організації;
 - г) системі управління;
 - д) освітній екології;
- 2) спосіб виникнення новаторського процесу;
- 3) широта і глибина новаторських заходів: масові, значні, глобальні, систематичні, радикальні, фундаментальні, стратегічні, суттєві, глибинні; частинні, незначні;
- 4) основа виникнення нововведень: зовнішні; внутрішні.

Об'єктами інновацій є найчастіше проблеми: як підвищити

мотивацію навчально-виховної діяльності, як збільшити обсяг навчального матеріалу на занятті, як прискорити темпи навчання, як максимально плідно використовувати час тощо. Використання активних форм, більш продуктивних методів, нових технологій навчання і виховання є постійною сферою розробки інноваційних ідей. Інноваційними визнаємо лише ті ідеї, які ґрунтуються на нових знаннях про процеси людського розвитку і пропонують невикористовувані раніше теоретичні підходи до вирішення педагогічних проблем, конкретно практичні технології отримання високих результатів.

Головними недоліками традиційної системи освіти є породжені нею невміння і небажання дітей вчитися, несформованість цілісного ставлення до власного розвитку та освіти. Подолання кризи сучасної освіти можливе завдяки формуванню принципово нової системи загальної освіти.

Найбільш значущою особливістю сучасної системи освіти є співіснування традиційної та інноваційної стратегії організації навчання.

Найважливішими напрямками інноваційних перетворень у педагогічній системі є педагогічна система в цілому, навчальні заклади, педагогічна теорія, викладач, ті, хто навчаються, педагогічна технологія, зміст освіти, форми, методи і засоби, управління, мета, завдання, результати. За глибиною перетворень в них можна говорити про сутність, якість і доцільність інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алфімов Д. В. Структурно-змістовний компонент поняття технології / Д. В. Алфімов // *Наук. вісн. Донбасу.* – 2011. – № 3 (15). – Режим доступу : http://almater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN15/index.htm.

2. Апанасенко Ю. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до використання педагогічних технологій / Ю. В. Апанасенко, В. Г. Головка, В. С. Ярошевська // *Український психолого-педагогічний збірник: науковий журнал* – Львів, 2017. – №12 (12). – С. 5-10.

3. Артемова Л. В. Модель ступеневої підготовки фахівця дошкільної освіти у вищих навчальних закладах / Л. В. Артемова, Ю. М. Косенко // *Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. до 80-ї річниці НПУ ім. М. П. Драгоманова.* – К., 2000. – Вип. 1. – С. 84–86.

4. Артемова Л. В. *Історія педагогіки України: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів* / Л. В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 419 с.

5. Балаева Е. С. Развитие украинской школы инновационных поисков в дошкольной педагогике / Е. С. Балаева // *Инновации в науке* / сб. ст. по материалам XXVIII междунар. науч.-практ. конф. № 12 (25). – Новосибирск: Изд. «СибАК», 2013. – С. 134 – 140.

6. Балаева К.С. Впровадження інноваційних технологій у освітній процес ДНЗ як необхідна умова модернізації дошкільної освіти / К. С. Балаева – Запоріжжя: Вид-во ПГА, 2013. – Т. 1.: Науки гуманітарного циклу. – С. 63 – 64.

7. Балаєва К. С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Катерина Сергіївна Балаєва. – Івано-Франківськ, 2015. – 294 с.

8. Барладим В. М. Педагогічні технології: аналіз та перспективи їх використання / В. М. Барладим // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технолог. і засобів навчання Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти Нац. акад. пед. наук України. – К.: [б. в.], 2013. – Т. 37 (5). – С. 116 – 126.

9. Березюк В. С. Інноваційні технології в ДНЗ / В. С. Березюк, О. А. Рудик – Х. : Вид. група «Основа», 2017. – 224с.

10. Вища освіта України: Інформаційно-аналітичні матеріали до засідання колегії Міністерства освіти і науки. – К., 2003. – 211 с.

11. Галиця І. Інтелектуально-конкурентні ігри як креативний механізм активізації педагогічного, наукового та інноваційного процесів / І. Галиця, О. Галиця // Вища шк. – 2011. – №1. – С. 104–107.

12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. / І. М. Дичківська// К.: Академвидав, 3-тє видання, виправлене, 2015 – 304 стор.

13. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф.дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Докучаєва Вікторія Вікторівна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 44 с.

14. Закон України «Про вищу освіту» // Законодавство України про освіту: зб. законів. – К.: Парламентське в-во,

2017.

15. Зязюн І. А. Педагогічна : Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.

16. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельниц. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.

17. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / П. Ю. Саух [та ін.] ; ред. П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 443 с.

18. Нісімчук А. Сучасні педагогічні технології: навч. посібн. / А. Нісімчук, О. Падалка, О. Шпак. – К., 2000. – С. 9-15.

19. Остапенко А. Використання педагогічних технологій як дидактична проблема у контексті модернізації вищої школи: теоретичний аспект / А. Остапенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші]. – Умань : ПП Жовтий, 2013. – № 8, ч.2. – С. 128 – 137.

20. Педагогічна технологія (Словник-довідник педагогічних і психологічних термінів / за ред. Кузьмінського А. І. – Черкаси: Вид-во ЧДУ ім. Б. Хмельницького, 2002. – 302 с.

21. Пехота О. М. Особистісно-орієнтована освіта і технології [електронний ресурс]:<http://libpedagogika/2000/-4.pdf>

22. Підласий І. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для студентів і педагогів ринкової системи освіти / І. Підласий. – К., 2004. – С. 64 – 74.

23. Стельмах С. Використання інтерактивних методів навчання в процесі проведення лекційних занять [Електронний ресурс] / С. Стельмах // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – № 39(2). – С. 184–190. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2011_39\(2\)_29.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2011_39(2)_29.pdf). – Назва з екрану.

24. Стрілець С. І. Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [2-ге вид. допов. і переробл.] / С. І. Стрілець. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2015. – 544 с.

25. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

26. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. - 628 с./ [електронний ресурс] www.libr.dp.ua/sitelibr/?idm=1&idp=23&ida=606

27. Чепіль М. Педагогічні технології: навчальний посібник. – К.:Академвидав, 2012 – 224 с.

28. Шапаренко Х. А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія та методика професійної освіти» / Х. А. Шапаренко. – Х., 2008. – 24 с.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

КОШЕЛЬ ВІТАЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
дошкільної та початкової освіти Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ЮРЧЕНКО НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

ДИРЕКТОР ОМЕЛЯНІВСЬКОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ
ЗАГАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КОЗЕЛЕЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
КОЗЕЛЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

**«Використання інноваційних технологій
для самовдосконалення майбутніх
вихователів
закладів дошкільної освіти
в професійній діяльності»**

Підписано до друку 29.03.2019 р. Формат 60x90/16
Обсяг 7,2 друк. арк.
Наклад 20 прим. Зам. 1249

ФОП Баликіна О.В.
м. Чернігів, пров. 1-го Травня, 2а
Тел.: (0462) 610-424
0462print@ukr.net